

ירידת אברהם למצרים

פרק יב פסוקים י-כ

1. האלשיר הקדוש לפסוק י:

"הנה ראוי לשים לב: האם אחר כל ההבטחות שהובטח על לכתו לארץ: ואעשך כו', לא שת ליבו [של אברהם ש] יפרנסהו יתברך בארץ? כי אם מיד שראה רעב בארץ ירד מצרימה? כי הלא לא נתרוקנה ארץ ישראל, ואשר זן את הנותרים, עריצי גויים, האם לא יזון את אברהם בארץ? ואיה הביטחון אשר בטח בד'?"

2. רמב"ן לפסוק י:

"ודע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו כי יש באלהים כח לעזור ולהציל, גם יציאתו מן הארץ שגצטווה עליה בתחילה מפני הרעב עון אשר חטא, כי האלהים ברעב יפרנו ממות, ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה".

3. בראשית רבה מ ד:

"כל השנים הללו הוא עמה ועכשיו אומר לה: 'הנה נא ידעתי כי אישה יפת מראה את'?"

4. האלשיר הקדוש שם:

"היתכן גבר כאברהם יעץ תחבולה לאבד נפשו תלילה, להניח את שרה הגדולה ממנו בנביאות, יבואו אליה גויים ויחללוהו והיא בעולת בעל, והיא משבע מצוות בני-נח? ומה גם מי שמקיים אפילו עירובי תבשילין? ומר ממנות באמור אליה 'אמרי נא אחתי את... למען ייטב לי בעבורך... שמורה באצבע כי טובים לו דודי אתנניה, והיא את ערלים תשכב. ומי ישמע כדבר הזה ולא תצילנה אזניו?!"

5. נצי"ב לפסוק י:

"כפל הכתוב [פעמיים נאמר בפסוק שהיה רעב] להודיע שכל עוד שהיה אפשר להשתדל למכור רכושו ולבטוח בד' עשה. עד שמכל מקום כבד עליו הרעב, אז קיים בעצמו 'רעב בעיר פזר רגליך' כדאיתא בפרק הכונס".

6. מלבי"ם לפסוק י:

"וירד מצרימה – לא לקבוע דירה רק לגור שם לפי שעה מצד שכבד הרעב בארץ ולחזור כשיפסק הרעב שבזה יחשב שיושב עדיין בארץ כיון שדעתו לחזור".

7. ספורנו לפסוק יא:

"לבא מצרימה – בית הועד לזנות, כמו שנאמר עליהם: 'אשר בשר חמורים בשרם, וזרמת סוסים זרמתם'".

8. קידושין פב ע"א:

1. בבא קמא ס ע"ב.
2. יחזקאל כג כ.

1. תנחומא לד לד ת:

"כיון שראה אברהם כך התחיל בוכה ומתפלל לפני הקב"ה ואומר: רבונו של עולם! זו היא בטחוני שבטחתי בך? ועכשיו אל תביישני מסברי. ואף שרה צווחת ואומרת: רבונו של עולם! אני לא הייתי יודעת כלום, אבל כיון שאמר לי שאמרת לו 'לך לך', האמנתי לדברייך, ועכשיו נשארתי יחידה מאבי ומאמי ומבעלי, יבוא רשע זה ויתעולל בי? עשה למען שמך הגדול ולמען בטחוני בדברייך. אמר לה הקב"ה: חייך, אין דבר רע נוגע בך ובבעלך. הדא הוא דכתיב: 'לא יאונה לצדיק כל און ורשעים מלאו רע'".

2. רד"ק לפסוק יב:

"אמר לה הקב"ה: חייך, אין דבר רע נוגע בך ובבעלך. הדא הוא דכתיב: 'לא יאונה לצדיק כל און ורשעים מלאו רע'".

3. מהר"ל גבורות ד' פרק ט:

"וכבר הקשו עליו קושיות עד שנעקר פירושו מכל וכל שהרי אחר שנגזר הגלות עליו, חזר אברהם כשהלך לגרר ואמר אחותי היא, ואיך יתכן זה שאחר שקטא וענש אותו עונש גדול יחזור לחטא?! חלילה לומר כך. ועוד יצחק שאמר גם כן אחותי היא למה עשה זה אחר שאברהם נענש איך יחטא הוא עוד?".

"אשה יפת מראה את"

1. רש"י לפסוק יא:

"הנה נא ידעתי - מדרש אגדה: עד עכשיו לא הכיר בה מתוך צניעות שבשניהם ועכשיו הכיר בה על ידי מעשה.

דבר אחר: מנהג העולם שעל ידי טורח הדרך אדם מתבזה וזאת עמדה ביופיה. ופשוטו של מקרא: הנה נא הגיע השעה שיש לדאוג על יופיך ידעתי זה ימים רבים כי יפת מראה את ועכשיו אנו באים בין אנשים שתורים ומכוערים אחיהם של כושים ולא הורגלו באשה יפה".

2. תנחומא שם:

"כיוון שהגיעו לפילי [פתיחה] של מצרים ועמדו על היאור ראה אברהם בְּבֹאָהּ של שרה באותו נהר כחמה זורחת. אמר לה: 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את'. מכאן אתה למד שלא היה יודע אותה קודם לכן כדרך הנשים".

3. פירוש עץ יוסף:

¹ משלי יב כא.

² משלי יב כא.

"מכאן אתה למד שלא היה יודע אותה קודם לכן כדרך הנשים –
רצה לומר: כדרך כל בני אדם שמכירין לנשים שלהן מחמת עצמן".

4. באר מים חיים לפסוק יא:

"ולזה אמר הכתוב ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה,
פירוש הקריב עצמו כל כך בדביקות וקדושת הבורא אף לבוא למצרים".

5. מאמרי הראיה עמ' 234:

"הרחניות מלבד עדניה הגדולים לאין תכלית, כשהיא לעצמה,
היא נותנת עץ וגדולה גם לחיים החומריים".